

Oprichting VOC vmbo-kgt34

Auteurs

Linda B ; content VO- ; Anne Hendriksen ; Froukje Kalma

Team

VO-content Geschiedenis

Laatst gewijzigd

12 mei 2023

Licentie

CC Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0 Internationale licentie

Webadres

<https://maken.wikiwijs.nl/89655/>

Dit lesmateriaal is gemaakt met Wikiwijs van Kennisnet. Wikiwijs is hét onderwijsplatform waar je leermiddelen zoekt, maakt en deelt.

Inhoudsopgave

Oprichting VOC	2
Intro	2
Wat kan ik straks?	2
Wat kan ik al?	3
Wat ga ik doen?	3
Aan de slag	5
Stap 1: Waarom VOC?	5
Stap 2: Aandelen in de VOC	7
Stap 3: Inbreuk op de vrijhandel	10
Afronding	12
Samenvattend	12
Eindproduct	13
Terugkijken	13
Over dit lesmateriaal	15

Oprichting VOC

Intro

In 1595 voeren de eerste Nederlandse handelsschepen uit voor een tocht naar een gebied in Zuidoost-Azië dat nu Indonesië heet maar dat we in deze opdracht Nederlands-Indië noemen, de naam van de toenmalige Nederlandse kolonie. In 1602 werd de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) opgericht om handel met Nederlands-Indië te drijven. De VOC was niet zomaar een bedrijf. Dat ga je zien in deze opdracht.

Bekijk de eerste twee minuten van de volgende video.

<https://www.youtube.com/embed/3hQMUGvCQbk>

Wat kan ik straks?

Aan het eind van deze opdracht kun je:

- uitleggen waarom de VOC werd opgericht.
- weergeven waarom de VOC toen bijzonder was in de manier waarop het rijkdom kreeg.
- uitleggen waarom de VOC ook veel weg had van een staat.
- uitleggen hoe de handel tussen Nederland en Nederlands-Indië veranderde door de VOC.
- weergeven waarom een bedrijf als de VOC in onze tijd nooit dezelfde werkwijze en bevoegdheden zou hebben gehad.

Wat kan ik al?

In deze opdracht gaat het over de oprichting van de VOC.

Bestudeer uit de Kennisbank onderbouw het volgende Kennisbankitem.
Dit Kennisbankitem heb je in de onderbouw ook al bestudeerd.
Maak voor jezelf een korte samenvatting.
Kijk voor tips in de Gereedschapskist hieronder.

Handelskapitalisme en wereldeconomie

Samenvatting schrijven

Als je veel theorie moet leren of er vragen over moet maken, is het handig om een samenvatting van de tekst te maken. Een samenvatting geeft antwoord op de vraag: 'Wat staat er eigenlijk?!' Je vertelt zo kort mogelijk waar de tekst over gaat.

Wat ga ik doen?

Activiteiten

Aan de slag		
Stap		Activiteit
Stap 1		Tekst lezen over de oprichting van de VOC.
Stap 2		Nog een tekst lezen over de VOC, de eerste naamloze vennootschap ter wereld.
Stap 3		Tekst lezen en vragen beantwoorden over de monopoliepositie van de VOC in de handel.
Afronding		
Onderdeel		Activiteit
Samenvattend		Hier vind je de begrippenlijst die hoort deze opdracht.

Eindproduct		Een brief schrijven aan Johan van Oldenbarnevelt met jouw mening op het monopoly van de VOC.
Terugkijken		Terugkijken op de opdracht.

Tijd

Voor deze opdracht heb je **twee lesuren** nodig.

Benodigdheden

Geen bijzonderheden.

Aan de slag

Stap 1: Waarom VOC?

Van Oldenbarnevelt 1547 - 1619

De VOC en de specerijenhandel zorgt voor grote rijkdom aan de Amsterdamse Grachtengordel

Waarom de VOC werd opgericht?

Tot het eind van de 16e eeuw was de specerijenhandel op Oost-Indië in handen van de Portugezen. Nederlandse schepen haalden hun handelswaar in Portugese havens.

Daaraan kwam een einde toen Portugal door de Spanjaarden werd ingelijfd. Spanje, ook in oorlog met de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, verbood de Nederlanders om Spaanse en Portugese havens aan te doen. Vanaf dat moment ontstonden er verschillende handelscompagnieën om de specerijen zelf te halen uit de Oost.

De onderlinge concurrentie was niet goed voor de winst en de kleine compagnieën waren niet opgewassen tegen de Spanjaarden. Eén grote compagnie moest het worden, bedacht de landsadvocaat Johan van Oldenbarnevelt. Zijn visie kreeg gestalte in 1602, met de oprichting van de VOC.

Johan van Oldenbarnevelt was lang de hoogste ambtenaar van de Staten-Generaal van de Republiek en in de praktijk ook één van de meest invloedrijke figuren van zijn tijd. Maurits van Oranje had als stadhouder de leiding in de Republiek, maar liet het politieke leiderschap lang over aan Van Oldenbarnevelt.

Op 20 maart van dat jaar verleende de Staten-Generaal de VOC het octrooi om als enig Nederlands bedrijf handel te drijven met Azië. Zes handelsmaatschappijen gingen samen op in de VOC en vanaf 1602 voeren ze voor hun specerijen op de Banda-eilanden, de specerijeneilanden die deel uitmaakten

van de Zuid-Molukken. Met deze handel was veel geld te verdienen. Maar het was wel zaak vaste voet aan de Oost-Indische grond te krijgen.

Een octrooi is een exclusief recht, een monopolie. In het geval van de VOC gaf het octrooi de VOC het alleenrecht op de handel met de Oost. In het octrooi stond in 46 artikelen beschreven wat de VOC mag en niet mag.

Beantwoord de vragen.
Zoek de antwoorden eventueel op.

Vragen

De VOC

<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/5632900>

Algemene Informatie

Titel De VOC
Aantal Vragen 4

MAIN_SECTION

Waar of niet waar?

Van Oldenbarnevelt regeerde de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

☐

Waar

☐

Niet waar

Waar of niet waar?

Vanaf 1602 konden Nederlandse handelsschepen Portugese havens aandoen.

☐

Waar

☐

Niet waar

Waar of niet waar?

Portugal en Spanje zorgden ervoor dat de Nederlandse handelsschepen geen handel meer konden drijven aan de Portugese kust.

☐

Waar

☐

Niet waar

Waar of niet waar?

Waar of niet waar?

Door het octrooi konden alle Nederlandse organisaties en handelaren handel drijven met de Oost.

☐

waar

☐

niet waar

Stap 2: Aandelen in de VOC

Een aandeel in het grootste handelsbedrijf ter wereld

Bekijk de video.

https://player.ntr.nl/index.php?id=WO_NTR_425796

De VOC was de eerste naamloze vennootschap ter wereld. Dat wil zeggen dat het bedrijf in handen is van de aandeelhouders. De VOC had natuurlijk veel geld nodig om schepen te bouwen en uit te rusten en scheepslui te werven. Dat geld werd bij elkaar gebracht door aandelen te verkopen. De koper van een aandeel wordt mede-eigenaar van het bedrijf. Hoe meer aandelen, hoe meer eigenaar. Bij de oprichting van de VOC is vastgelegd dat iedereen aandelen kan kopen. Die aandelen zijn daarna vrij verhandelbaar. Je mag ze weer doorverkopen voor de prijs die je met de nieuwe eigenaar overeenkomt.

Ondertussen kreeg de VOC allerlei bevoegdheden die een bedrijf in onze tijd niet zou krijgen. Denk aan

het recht om forten te bouwen, oorlogen te voeren met eigen legers en verdragen te sluiten met lokale vorsten en stamhoofden. De bestuurders van de VOC deden er alles aan om een monopoliepositie te verwerven. Zij wilden als enigen handelen in specerijen en de concurrentie volledig uitschakelen. Met geweld als dat nodig was.

Kijk naar de eerste 4.24 minuten van de film 'Jan Pieterszoon Coen, Hollandse held of misdadiger?'.

https://player.ntr.nl/index.php?id=WO_NTR_425815

De VOC was dus een bedrijf dat het geweld niet schuwde om zijn doelstellingen te bereiken. Dat was ook handig in de oorlog met Spanje. De VOC-soldaten moesten zoveel mogelijk schade toebrengen aan Spaanse en Portugese handelsbelangen. Op die manier kon de VOC helpen in de strijd tegen Spanje. Nederland vocht namelijk nog steeds de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) uit tegen Spanje.

Beantwoord de vragen.

Zoek de antwoorden op als dat nodig is.

Vragen

Aandelen in de VOC

<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/5632901>

Algemene Informatie

Titel Aandelen in de VOC

Aantal Vragen 4

MAIN_SECTION

Waar of niet waar?

De VOC was de eerste aandelenfirma ter wereld.

☐

Waar

☐

Niet waar

Waar of niet waar?

Wie aandelen VOC had, mocht ze aan anderen doorverkopen.

☐

Waar

☐

Niet waar

Waar of niet waar?

De VOC mocht geen oorlog voeren tegen staten.

☐

Waar

☐

Niet waar

Waar of niet waar?

Waar of niet waar?

De Republiek had belang bij de strijdvaardigheid van de VOC. Zo had De Republiek extra soldaten in de Tachtigjarige Oorlog.

☐

waar

☐

niet waar

Stap 3: Inbreuk op de vrijhandel

Tot de VOC werd opgericht kende Azië vrijhandel. Dat wil zeggen: iedereen kon met iedereen handel drijven zonder dat je daarbij gehinderd werd door bijvoorbeeld monopolies of in- en uitvoerregels. De specerijen kwamen in die jaren via Arabische handelaren en via de Portugezen naar Europa.

De VOC maakte daaraan een eind. Het was het enige bedrijf dat handel mocht drijven met Azië en schepen naar Azië mocht sturen. De VOC dwong, als het moest met geweld, de lokale bestuurders in Nederlands-Indië om alleen aan de Nederlanders te leveren en aan niemand anders.

Als de VOC nu zou hebben bestaan, in onze tijd, dan zou het bedrijf direct te maken krijgen met de Eurocommissaris voor Mededinging. De Europese Unie kent immers vrijhandel en het is de leden van de EU verboden om een monopoliepositie te hebben. Als een bedrijf een monopolie heeft, kan het helemaal zelf zijn prijs bepalen en dat is ongewenst. Als meer bedrijven zich met de handel bezighouden dan is er concurrentie. Dat moet de kwaliteit verbeteren of de prijs doen zakken.

Specerijen

Beantwoord nu ook de volgende drie vragen.

Vragen

Inbreuk op vrijhandel

<https://maken.wikiwijs.nl/p/questionnaire/standalone/5632902>

Algemene Informatie

Titel Inbreuk op vrijhandel
Aantal Vragen 3

MAIN_SECTION

Waar of niet waar?

Als een bedrijf of land binnen de Europese Unie de vrijhandel belemmert, wordt het daarvoor gestraft.

☐

Waar

☐

Niet waar

Waar of niet waar?

Naast de VOC mochten ook andere Nederlandse bedrijven handel drijven in Azië.

☐

Waar

☐

Niet waar

Waar of niet waar?

Lokale bestuurders in Nederlands-Indië konden na 1602 handel drijven met wie ze wilden.

☐

Waar

☐

Niet waar

Afronding

Samenvattend

Hier vind je de begrippenlijst die hoort bij deze opdracht.

Vrijhandel

Handel tussen landen zonder handelsbelemmeringen, zoals bijvoorbeeld monopolies of in- en uitvoerregels.

(Handels)monopolie

Officieel recht om als enige te mogen handelen in een bepaald product of met een bepaald land of volk.

Octrooi

Een octrooi is een exclusief recht, een monopolie. In het geval van de VOC gaf het octrooi de VOC het alleenrecht op de handel met de Oost. In het octrooi stond in 46 artikelen beschreven wat de VOC mocht en niet mocht.

Naamloze vennootschap

Een bedrijf dat in handen is van de aandeelhouders. Het vermogen van het bedrijf is verdeeld in aandelen die iedereen vrij kan kopen.

Eindproduct

Geachte heer van Oldenbarnevelt, beste Johan

En dan nu de brief aan Johan van Oldenbarnevelt. Stel, Johan van Oldenbarnevelt is nu, op dit moment, van plan om de VOC op te richten. Dan zou de VOC een heel ander octrooi krijgen dan in 1602. Het zou niet eens meer een octrooi heten!

In jouw brief aan van Oldenbarnevelt moet je hem duidelijk maken wat we de VOC nu in de 21e eeuw zouden toestaan of wat we juist zouden verbieden. Je hoeft er geen 46 artikelen van te maken, maar de belangrijkste punten uit deze les moeten er wel in zitten.

Zorg dat je brief minimaal 1 A4 lang is. Kijk voor meer tips in de gereedschapskist hieronder.

Brief schrijven

Een brief is een goede manier om aan iemand te laten weten wat je van een bepaald onderwerp vindt of iemand te vragen om in actie te komen rond een bepaald onderwerp.

Beoordeling

Laat het eindproduct beoordelen door de docent.
Bij de beoordeling let jullie docent vooral op:

- De **inhoud**: laat de brief zien hoe het VOC in 1602 in elkaar zat en werd bestuurd en hoe dat in onze tijd zou zijn?
- De **vorm**: is de tekst van de brief met zorg gemaakt en goed te lezen?
- **Taalfouten**: bevat de tekst van de brief niet te veel taalfouten?

Terugkijken

Kan ik wat ik moet kunnen?

- Lees de intro nog eens door. Past de intro goed bij de opdracht?
Gaf de intro een goed beeld van wat je in deze opdracht ging doen?

Kan ik wat ik moet kunnen?

- Lees de leerdoelen van deze opdracht nog eens door.
Kun je wat je moet kunnen?

Hoe ging het?

- **Tijd**

Bij de activiteiten stond dat je ongeveer 2 uur met de opdracht bezig zou zijn.
Had je die tijd ook nodig voor deze opdracht of kwam je tijd te kort?

- **Inhoud**

Wist je al veel over de VOC?
Schrijf twee dingen op die nieuw voor je waren.

- **Eindopdracht**

Wat vond je van de eindopdracht? Ging het goed of vond je het heel moeilijk?
Heb je veel van de les onthouden of moest je voor het schrijven van de brief steeds weer informatie opzoeken?

Over dit lesmateriaal

Colofon

Auteurs	Linda B ; content VO- ; Anne Hendriksen ; Froukje Kalma
Team	VO-content Geschiedenis
Laatst gewijzigd	12 mei 2023 om 10:41
Licentie	De Internationale Creative Commons 4.0 licentie waarbij de gebruiker het werk mag kopiëren, verspreiden en doorgeven en afgeleide werken mag maken onder de voorwaarden: Naamsvermelding en Gelijk Delen, zie http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/ . Meer informatie over de CC Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0 Internationale licentie licentie.

Aanvullende informatie over dit lesmateriaal

Van dit lesmateriaal is de volgende aanvullende informatie beschikbaar:

Leerniveaus	VMBO gemengde leerweg, 3, VMBO theoretische leerweg, 4, VMBO theoretische leerweg, 3, VMBO kaderberoepsgerichte leerweg, 4, VMBO gemengde leerweg, 4, VMBO kaderberoepsgerichte leerweg, 3
Leerinhoud en doelen	De tijd van ontdekkers en hervormers (1500 - 1600), Geschiedenis
Eindgebruiker	leerling/student
Studiebelasting	2 uur en 0 minuten
Trefwoorden	(handels)monopolie, arrangeerbaar, geschiedenis, naamloze vennootschap, nederlands-indië, octrooi, oprichting voc, stercollectie, vmbo-kgt34, vrijhandel